

А. В. Цимбалюк,

*к. е. н., доцент, професор кафедри фінансового права, Університет ДФС України
ORCID ID: 0000-0002-6061-6275*

С. Я. Цимбалюк,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри товарознавства та техногенно-екологічної безпеки,
Університет ДФС України
ORCID ID: 0000-0001-8092-0111*

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.5.48

ПОДАТКОВО-ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ ВАЖЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЄЮ ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

A. Tsymbaliuk,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Financial Law,
University of the State Fiscal Service of Ukraine*

S. Tsymbaliuk,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Commodity Science
and Technogenic and Ecological Safety, University of the State Fiscal Service of Ukraine*

TAX LEGAL AND ECONOMIC AND ECOLOGICAL LEVERS OF MANAGEMENT OF ECOLOGIZATION OF PRODUCTION IN UKRAINE

У статті викладено результати аналізу та дослідження недосконалості законодавства стосовно екологічної ситуації в Україні. Обґрунтовано необхідність впровадження податково-правових та економіко-екологічних важелів управління, спрямованих на мінімізацію сукупних збитків у господарстві та суспільстві — як від підприємницької діяльності, так і від впливу окремого індивіда. Запропоновано використовувати модель "навантаження — стан — реагування" для дослідження дивергенції зв'язків економічного зростання, ресурсоспоживання та навантаження на навколишнє природне середовище під час узгодження податкової і екологічної політик. З'ясовано проблеми справляння екологічного податку. Розглянуто можливість удосконалення оподаткування для досягнення гармонійних відносин між суспільством і природою та збереженням навколишнього природного середовища. Розглянуто шляхи підвищення ефективності екологічного оподаткування як вагомого чинника управління екологізацією виробництва та впровадження процесів ресурсозбереження.

There are major environmental problems in Ukraine, which are increasing with each passing year. Large losses from the use of outdated technologies and technical means oblige society to improve environmental legislation, namely the environmental tax. Damage to the environment must be under the control of state authorities and compensated in accordance with the actual damage to society. Tax legislation in the area of responsibility for decision-making needs to be improved both at the level of the country and at the level of territorial communities.

One of the main goals of the environmental discussion is to take into account the environmental imperative when developing strategies for economic growth, which is ensured through more efficient use of resources, reduction of economic and environmental costs associated with resource depletion and the burden on NPS. Achieving such goals involves diversifying the links between economic growth, resource consumption and the burden on NPS.

The article presents the results of the analysis and study of the imperfection of the legislation on the environmental situation in Ukraine. The substantiation of necessity of introduction of the tax-legal and economic-ecological management levers directed on minimization of aggregate losses in economy and a society, both from enterprise activity, and from influence of the individual is considered. Ways to increase the efficiency of environmental taxation as an effective lever in the field of greening management of production are considered.

Important elements should be environmental forecasting and planning, which affect the achievement of a certain desired state of the environment in conjunction with other goals of socio-economic development of both regions and the state as a whole.

The solution of economic and environmental problems of production development in Ukraine can be provided only with the transition to the regulation of nature management and greening on the basis of balanced interaction of market and administrative-legal management methods aimed at forming and developing economic relations for rational use and reproduction of natural resource potential. reduction of harmful impact on the environment as a result of economic activity, providing the population with ecologically safe for health products.

Ключові слова: екологія, екологічний податок, екологічні санкції, екологічні збитки, ресурси, ефективність економіко-правових важелів виробництва.

Key words: ecology, ecological tax, ecological sanctions, ecological losses, resources, efficiency of economic and legal levers of production.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Нині в Україні простежується тенденція поглиблення кризової екологічної ситуації, що формувалася досить тривалий період під впливом екологічних агентів різних форм експлуатації природно-ресурсного потенціалу та відсутності впродовж тривалого часу адекватної реакції держави. Вихід із зазначених проблем вбачається у формуванні дієвих важелів управління екологізацією виробництва та впровадження процесів ресурсозбереження.

Значні обсяги економічних збитків від використання застарілих технологій та технічних засобів спонукають суспільство до узгодження екологічної політики і податкового законодавства, зокрема у частині екологічного оподаткування. Збитки, завдані навколишньому середовищу, мають бути під контролем державних органів та відшкодовуватися суспільству відповідно до реальних втрат. Необхідно удосконалити податкове законодавство у частині відповідальності за прийняття рішень як на рівні країни, так і на рівні територіальних громад.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання екологічного оподаткування та особливості справляння в Україні досліджуються у працях низки авторів, як-от: О.О. Веклич [3], В.С. Кравців [11], Л.А. Тарангул [4], Ю.О. Швець, Н.В. Новицької [5] та ін. Проблема управління екологізацією виробництва приділяли увагу Б.М. Данилишин, Н.П. Яворська [9], С.К. Харічков [1], В.Я. Шевчук, та ін. Однак, попри велику кількість наукових робіт у предметній сфері нашого дослідження, не всі аспекти управління екологізацією виробництва розкрито повною мірою.

МЕТА СТАТТІ

Метою даної статті є аналіз та висвітлення проблемних екологічних питань щодо справляння екологічного податку й формування пропозицій щодо удосконалення оподаткування для досягнення гармонійних відносин між суспільством і природою та збереження навколишнього природного середовища.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Екологічні проблеми, які виникають в умовах виробництва, диктують нові підходи до формування системи управління економіко-екологічним розвитком країни та ставлять важливі завдання перед законодавчою і вико-

навчою владою. На нашу думку, вирішення цих завдань лежить в юридичній площині удосконалення екологічного податку і екологічних платежів, посилення екологічних санкцій за завдані екологічні збитки, надання податкових пільг у разі розроблення нових технологій та взаємодії ринкових і адміністративно-правових методів управління.

Практика реалізації ідей сталого економічного і соціального розвитку, спрямованих на досягнення гармонійних відносин між людиною, суспільством і природою, збереження навколишнього природного середовища, надає винятково важливого значення формуванню ефективних економіко-правових важелів стратегії екологізації розвитку країни, господарських комплексів регіонів та окремих функціональних підкомплексів територіальних громад. Особливо це стосується добувної промисловості, паливного комплексу, енергетики, агропродовольчого комплексу та ін. Тому подальший ефективний розвиток цих та інших важливих для країни комплексів потребує вдосконалення природокористування, суттєвого підвищення екологізації виробництва, обґрунтування економіко-правового механізму їхнього регулювання.

Екологічні проблеми у сфері виробництва і споживання виникли з перших днів незалежності нашої країни. Їх загострення пов'язане з недосконалим управлінням, а поглиблення на фоні економічної кризи, у якій перебуває Україна протягом не одного десятиліття, набуває загрозливого характеру. На наш погляд, основними причинами, що зумовлюють це, є: посилення техногенного й антропогенного тиску на складові природно-ресурсного потенціалу країни та регіонів; надмірна ресурсомісткість виробництва через низький рівень техніки та технологій, що застосовуються у виробництві; недосконалість наявного механізму управління та правової бази природокористування.

Законодавство України в екологічно-правовому контексті здійснило суттєвий крок вперед. Переглядаються та вносяться зміни і доповнення у чинні закони України "Про охорону навколишнього середовища", "Про охорону атмосферного повітря"; ухвалені й діють (із змінами і доповненнями) Лісовий та Водний кодекси та інші. Система правових, організаційних та економічних важелів, спрямованих на забезпечення раціонального використання земельних ресурсів, встановлена в розділі III Закону України про "Земельний кодекс України" (із змінами і доповненнями). Нормативно-правовими актами закріплено принцип пріоритетності збереження здоров'я людини й охорони навколишнього се-

редовища, попри економічний результат суб'єктів господарювання.

В умовах ринкової економіки особлива роль належить економічним важелям екологізації виробництва, зміст яких полягає у формуванні у виробників економічної зацікавленості щодо здійснення природоохоронних заходів та економічної відповідальності за порушення чинних правил і норм природокористування. Вони передбачають примусові стимули, пільги та субсидії, екологічне страхування, формування ринку викидів, системі податкових стимулів, екологічне прогнозування та планування [1, с. 210—216].

Примусові стимули становлять систему санкцій та штрафів, що застосовуються до забруднювача за порушення встановлених законодавчими та нормативними актами правил і стандартів, зокрема щодо повітря та атмосфери, води, землі, ґрунтів, відходів.

Крім примусових заходів, до виробників можуть застосовуватися і заохочувальні, серед яких субсидії, пільгові кредити тощо.

Субсидії виступають фінансовою допомогою держави (регіону), спрямованою на заохочення суб'єктів господарювання проводити природоохоронні заходи. Ця допомога має різну форму. Це можуть бути гранти або пільгові кредити. Гранти є фінансовою допомогою, що не підлягає поверненню, яка надається суб'єкту господарювання, якщо він зобов'язується в зазначений термін вжити конкретних заходів щодо зменшення рівня забруднення навколишнього природного середовища. Пільгові кредити можуть надаватися СПД, які здійснюють конкретні природоохоронні заходи, під відсоток, нижчий від ринкового. Водночас варто зауважити, що реальна фінансова політика України не орієнтована на запровадження та розширення будь-яких пільг, у тому числі на надання пільгових кредитів для фінансування природоохоронних заходів, а іноземні гранти та приватні джерела фінансування, зокрема регіональні, поки що практично не залучаються.

Важливим напрямом удосконалення економіко-екологічного механізму природокористування та охорони навколишнього природного середовища (далі — НПС) є екологічне страхування, страхування відповідальності суб'єктів господарювання, які є джерелом підвищеної екологічної небезпеки та майнових інтересів страховальників, що виникають у результаті аварійного забруднення НПС. Страхування забезпечує можливість компенсації частини збитків, спричинених забрудненням, і створення додаткових джерел фінансування природоохоронних заходів. Від проголошення незалежності в Україні екологічне страхування перебуває і досі у стані становлення, що насамперед зумовлено відсутністю методик оцінювання можливих збитків від аварійного забруднення НПС, відповідних методик розрахунку ставок, а також неналежним законодавчим забезпеченням як страхування загалом, так і екологічного зокрема.

До податково-правових важелів екологізації виробництва потрібно віднести різні види податкового впливу на природокористування та природоохоронну діяльність господарюючих суб'єктів. Відповідно до ст. 240—250 розділу VIII Податкового кодексу України здійснюється правове регулювання екологічного оподаткування, розвиток якого має відбуватися у напрямі підвищення ефективності реалізації його основного суспільного призначення — зниження надмірного навантаження на навколишнє природне середовище [2, с. 474—484].

Погоджуємося з О.О. Веклич, що існуюча система екологічних податків, хоча і зазнала нещодавно суттєвих реформацийних змін, втім, за своїми якостями та функціональним змістом не відповідає критеріям екологічної, фіскальної й адміністративної ефективності [3, с. 40—41]. Про це свідчать надто повільні темпи процесів дивергенції зв'язків економічного зростання, на-

вантаження на НПС та споживання природних ресурсів.

Для економіки України притаманні структурні диспропорції, виражені у переважанні видів економічної діяльності третього і четвертого технологічних укладів, що спричиняє надмірне навантаження на НПС. Низький рівень упровадження ресурсозберігаючих та енергозберігаючих технологій призводять до непрості екологічної ситуації, виснаження природних ресурсів і, як наслідок, значного погіршення стану здоров'я населення України, що визначають низькі рейтинги нашої держави у таких екологічних індексах, як Environmental Performance index, Ecological footprint та ін. [4, с. 142, 146—147]. І, як свідчать статистичні дані, за останнє десятиліття суттєвого покращення ситуації не спостерігається.

Вихід із зазначених проблем вбачається у формуванні дієвих важелів управління екологізацією виробництва та впровадження процесів ресурсозбереження, одним із яких є формування ефективної системи екологічних податків, до якої належать забезпечення цінової мотивації платників податків до зменшення рівня забруднення довкілля, стимулювання до енерго- та ресурсоефективності та компенсації екологічних збитків суспільству. Очевидно, що для України надзвичайно актуальними є питання окреслення перспектив розвитку екологічного оподаткування як із теоретичного, так і практичного погляду.

Слід наголосити на тому, що екологічне оподаткування, як фіскальний важіль, дозволяє досягти економічно вигідним і гнучким способом узгодження податкової та екологічної політики. Успішність екологічної політики характеризується сукупністю принципів і заходів, які реалізуються на рівні держави, суспільства, територіальних громад, а також окремих суб'єктів господарювання для охорони НПС та раціонального використання природних ресурсів.

Однією з основних цілей екологічної дискусії є врахування екологічного імперативу під час напрацювання стратегій економічного зростання, що забезпечується завдяки більш ефективному використанню ресурсів, скороченню економічних та екологічних витрат, пов'язаних із виснаженням ресурсів і навантаженням на НПС. Досягнення таких цілей передбачає дивергенцію зв'язків економічного зростання, споживання ресурсів і навантаження на НПС [5, с. 68—71].

Як відзначає Новицька Н.В., для дослідження рівня зниження навантаження на НПС, а також змін його стану внаслідок дії екологічного оподаткування, поживлення дивергенції зв'язків, необхідно пристосувати до вітчизняних реалій модель казуальності активної економічної діяльності, НПС та суспільства — PSR (press — state — response, тобто навантаження — стан — реагування), розробниками якої є фахівці Організації економічного співробітництва і розвитку (далі ОЕСР).

Екологічні податки, прийняті ОЕСР, кореспондують із трьома категоріями податків (екологічним, акцизним, рентною платою), передбаченими Податковим кодексом України в чинній редакції, та їх 12 видами, які виокремлені за об'єктами оподаткування, узагальнені та зображені на рисунку 1.

Екологічне оподаткування у зображеній моделі є реакцією суспільства на зміни у стані НПС, зумовлені навантаженням від активної економічної діяльності. Екологічне оподаткування призначене для впливу на чинники опосередкованого навантаження на НПС. Індикаторами зниження навантаження на НПС від економічної діяльності є показники скорочення емісії забруднюючих речовин в атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти, обсяги утворення відходів тощо. Процес трансформації стану НПС унаслідок запровадження екологічного оподаткування проявляється у порівнянні вимірних у динаміці конкретних якісних чи кількісних характе-

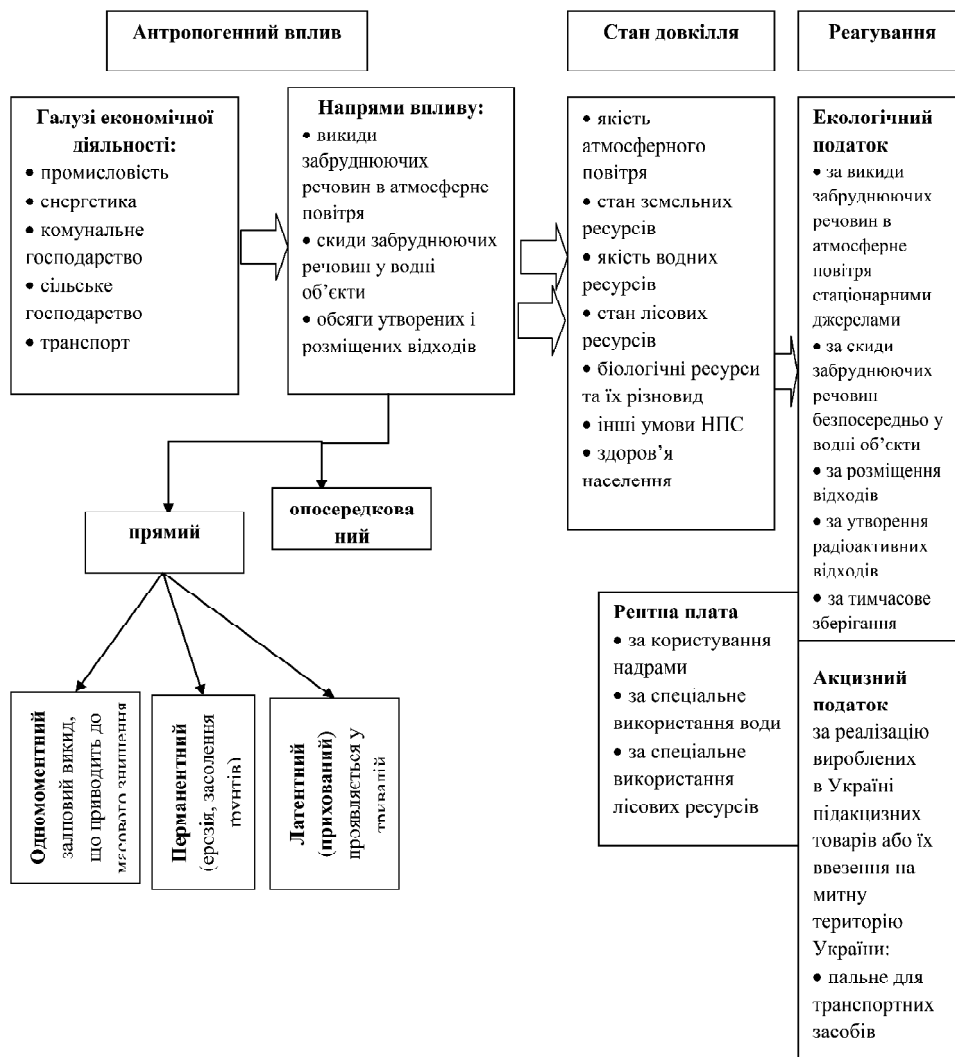

Рис. 1. Модель взаємодії екологічної та економічної сфери "навантаження – стан – реагування"

Джерело: побудовано на основі даних [2; 6].

ристик атмосферного повітря, води, землі й біорізноманіття та ін. до і після оподаткування.

Процес дивергенції, на переконання експертів ООН, уже розпочався у світі, зокрема і в Україні. Глобальне економічне зростання перевищило темпи споживання природних ресурсів поряд із зменшенням негативних екологічних наслідків. Споживання матеріалів на одиницю реального ВВП у XXI ст. скоротилося на 25 % порівняно з 80-ми роками минулого століття. Але для помітного зниження надмірного навантаження на НПС та підвищення ефективності використання ресурсів важливе пришвидшення цього процесу. Зважаючи на зазначене, потрібно звернути увагу на особливе місце, яке посідають екологічні податки (далі — ЕП) у цьому процесі.

Оподатковуючи навантаження на НПС, надаючи йому вартісної форми, ЕП сприяють його трансформації у витрати на виробництво та споживання. Постійний пошук шляхів скорочення витрат економічними агентами приводить до добровільного зниження ними рівня навантаження на НПС. У цьому процесі проявляється спрямованість економічного оподаткування на скорочення бази, а отже — і податкового платежу.

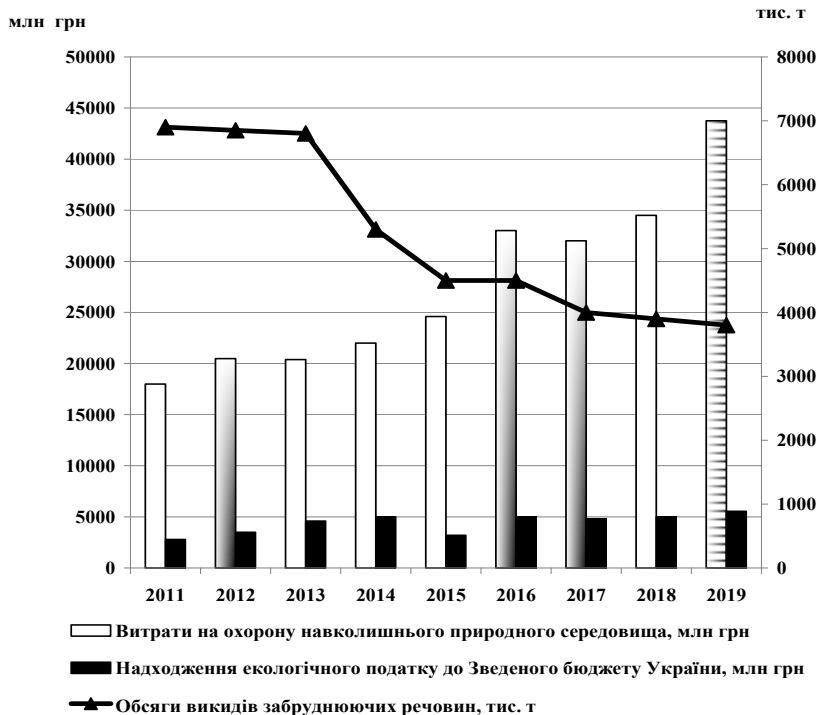
Визначення перспектив розвитку екологічного оподаткування в Україні потребує проведення відповідного дослідження сучасного стану використання системи оподаткування як структурно дезінтегрованої цілості, у якій кожен складник має своє цільове призна-

чення, а вся сукупність гарантує покращання екологічної ситуації завдяки пожевланню дивергенції зв'язків економічного зростання, ресурсоспоживання та навантаження на НПС.

Оцінювання фіскальної ефективності системи екологічного податку дає підстави стверджувати, що вони мають значний фіскальний потенціал (до 1,5 % доходів бюджету і 0,35 % ВВП), проте варто зауважити, що динаміка надходжень від ЕП є нестійкою та залежить від певних періодів: докризового, кризового, посткризового.

Аналіз за роками трьох визначених показників: витрат на охорону навколишнього природного середовища, надходжень екологічного податку до Зведеного бюджету України; обсягів викидів забруднюючих речовин, свідчить про те, що зі збільшенням витрат на охорону навколишнього середовища зростає й обсяг надходжень від екологічного податку, водночас обсяги викидів забруднюючих речовин зменшуються. Це наочно показано на рисунку 2.

Частка ЕП у ВВП України протягом 2011—2019 рр. залишалася занадто низькою (менше 1 % ВВП, а саме: 0,15 % ВВП у 2011 та 0,14 % — 0,16 % у 2018—2019 рр.), що вказує на низьку фіскальну ефективність цих податків, недостатню увагу до їх адміністрування та екологічних проблем загалом [11, с. 16]. Із зростанням цього показника можна сподіватися на значно більше фінансування природоохоронних заходів або на спла-

Рис. 2. Ефективність екологічного оподаткування в Україні

Джерело: побудовано авторами на основі даних: [7—9].

ту послуг щодо зменшення забруднення. Але необхідно брати до уваги той факт, що визначення ставок ЕП для кожного окремого випадку вимагає значних коштів на організацію контролю за викидами та екологічного моніторингу. Крім того, значну кількість видів забруднюючих речовин важко або взагалі неможливо контролювати наявними технічними засобами, що знижує регулятивну роль цього податку.

Стимулююча функція ЕП залежить від розміру ставки податку, який визначається з огляду на кількість та якість викинутих, скинутих або розміщених забруднюючих речовин [12, с. 909—910].

Податкові пільги можуть реалізовуватися у вигляді різних форм звільнення від сплати екологічного податку, зниження податкової ставки, прискореної амортизації у тому разі, коли підприємство-забруднювач здійснює певні природоохоронні дії.

Аналіз тенденцій вітчизняного природокористування та світового досвіду реформування податкової політики з урахуванням екологічних пріоритетів свідчить, що нині в світі існує три основні напрями податкового стимулювання екологізації виробництва: 1) введення нових екологічних податків і платежів з одночасним зменшенням ставки податків, що стримують ділову активність господарюючих суб'єктів; 2) надання податкових пільг під час розроблення та впровадження нових ресурсозберігаючих, маловідходних та екологічно безпечних технологій та устаткування; 3) посилення економічних та юридичних санкцій за заподіяння екологічних збитків.

Загалом екологічні податки посідають важливе місце в системі податкового регулювання та істотно впливають на процеси екологізації виробництва й життєдіяльності населення.

Введення екологічних податків і платежів забезпечує прямий зв'язок між ефективністю природокористування та ефективністю виробничої діяльності господарюючих суб'єктів, формує стійке джерело для створення природоохоронних фондів коштів держави та регіонів. Позитивний ефект від здійснення цих та інших заходів може бути відчутний лише за умови створення матеріальної зацікавленості юридичних та фізичних осіб, корпорацій, окремих трудових колективів, їхніх менеджерів у забезпеченні екологізації виробництва.

Важливими елементами мають стати екологічні прогнозування та планування, що впливають на досягнення певного бажаного стану навколишнього середовища у взаємозв'язку з іншими цілями соціально-економічного розвитку як регіонів, так і держави загалом.

Забезпечують вирішення цього складного завдання два основні підходи, перший з яких полягає в попередньому розрахунку економіко-правових і деяких інших видів соціальних збитків на певній території. На підставі порівняння витрат на природоохоронні заходи з розмірами можливих збитків отримують дані про рівень економічної ефективності витрат на охорону навколишнього середовища. В основі другого підходу лежить потреба в урахуванні економічної, правової, соціальної та екологічної ефективності заходів. Саме цей підхід, на нашу думку, відповідає завданням комплексного вирішення проблем природокористування. Проте він ускладнюється відсутністю єдиного критерію для визначення соціально-економічної та екологічної ефективності. А тому в сучасних умовах найбільш доцільним є поєднання цих двох підходів.

ВИСНОВКИ

Отже, можливість розв'язання економіко-екологічних проблем розвитку виробництва в Україні може забезпечуватися лише з переходом до регулювання природокористування й екологізації на основі збалансованої взаємодії ринкових та податково-правових важелів управління, спрямованих на формування і розвиток економічних відносин щодо раціонального використання та відтворення природно-ресурсного потенціалу, зменшення шкідливого впливу на навколишнє середовище внаслідок господарської діяльності, забезпечення населення екологічно безпечною для здоров'я продукцією.

Література:

- Буркинський Б.В., Степанов В.К., Харичков С.К. Природопользование: основы экономико-экологической теории / НАН Украины, Ин-т проблем рынка и экон.-экол. исслед. Одесса, 1999. 350 с.
- Верховна Рада України. Податковий кодекс України: станом на 17 січня 2020: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2020. 843 с.

3. Веклич О.О. Засади уніфікації структури вітчизняного екологічного оподаткування відповідно до класифікаційних стандартів Євростату. *Фінанси України*. 2016. С. 31—50.

4. Реформування податкової системи України: сучасні виклики та орієнтири: монографія / П.В. Пашко, Л.А. Тарангул, Ю.І. Аністратенко, В.Р. Біла, та ін.; за заг. ред. П.В. Пашка, Л.А. Тарангул; Нац. ун-т держ. податк. служби України, НДЦ з проблем оподаткування. Ірпінь; Київ: Новий друк, 2015. 569 с. (Податкова та митна справа України; т. 29).

5. Новицька Н. Сутність і суспільне призначення екологічного оподаткування. *Світ фінансів*. № 3 (48). 2016. С. 62—73.

6. Smeets E., Weterings R. *Environmental Indicators: Typology and Overview*. Copenhagen Report European Environment Agency. 1999. No 25. P. 19.

7. Аналітика екоподатків за 2019 рік: SaveEcoBot, 18 червня 2020 р. URL: <https://www.saveecobot.com/analitika-ekopodatktiv-za-2019-rik/> (дата звернення: 16.03.2021).

8. Витрати на охорону навколишнього природного середовища за видами природоохоронних заходів у 2019 році. Державна служба статистики України: офіційний веб сайт. URL: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ns/vonsved/vonsv2019_u.html (дата звернення: 16.03.2021).

9. Яворська Н.П. Екологічне оподаткування в країнах ЄС як інструмент підвищення ефективності екологічної політики. Підприємництво та інновації. 2019. Вип. 10. С. 114—120.

10. Справочник по управлению в области охраны окружающей среды: проблемы, законы, инструменты, институты / под ред. А. Штайнера, Г. Мартоновой, С. Гузновой; Региональное бюро ПРООН для стран Европы и СНГ. Братислава, Словацкая Республика. 2003. 385 с. (Серия "Экологическое управление").

11. Кравців В.С., Жук П.В. Екологічне оподаткування в Україні у європейському вимірі. *Фінанси України*. 2020. № 6. С. 8—23.

12. Сагайдак І.С., Цимбалюк С.Я. Екологічний податок в контексті витрат на природоохоронні заходи. Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки: зб. тез Міжнар. податкового конгресу, 3 грудня 2020 р., м. Ірпінь / Ун-т держ. фіскальної служби України. Ірпінь, 2020. С. 908—911. (Серія "Податкова та митна справа в Україні"; т. 163). URL: http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/123456789/6554/1/6726_IR.pdf (дата звернення: 16.03.2021).

References:

1. Burkin'sky, B. V., Stepanov, V. K. and Kharikov, S. K. (1999), *Prirodopolzovanie: osnovy ekonomiko-ekologicheskoy teorii* [Natural management: basics of economic and environmental theory], Odessa, Ukraine.

2. Verkhovna Rada of Ukraine (2020), *Podatkovy kodeks Ukrainy* [Podatkovyy kodeks Ukrainy], Center of Publishing Literature, Kiev, Ukraine.

3. Veklich, O. O. (2016), "Principles of unification of the structure of domestic environmental taxation in accordance with the classification standards of Eurostat", *Finansy Ukrainy*, no. 6, pp. 31—50.

4. Monograph (2015), *Reformuvannya podatkovoi systemy Ukrainy: suchasni vyklyky ta oriientyry* [Reforming tax system of Ukraine: modern challenges and], National University of State Tax Service of Ukraine and other, New printing, Kiev, Ukraine.

5. Novitskaya, N. (2016) "The essence and public purpose of environmental taxation", *World of finance*, no. 3, pp. 62—73.

6. Smeets, E. and Weterings, R. (1999), "Environmental indicators: typology and overview", *Copenhagen Report European Environment Agency*, no. 25, pp. 19.

7. SaveEcoBot (2020), "Analysis of environmental taxes for 2019", available at: <https://www.saveecobot.com/analitika-ekopodatktiv-za-2019-rik/> (Accessed 16 March 2021).

8. State Statistics Service of Ukraine (2020), "Expenditures on environmental protection by types of environmental measures in 2019", available at: http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ns/vonsved/vonsv2019_u.html (Accessed 16 March 2021).

9. Yavorska, N. P. (2019), "Environmental taxation in EU countries as an instrument for improving environmental policy", *Entrepreneurship and innovation*, vol. 10, pp. 114—120.

10. Steiner, A. Martonakova, G. and Guznova, S. (2003), *Spravochnik po upravleniyu v oblasti ohrany okruzhayushey sredy: problemy, zakony, instrumenty, instituty* [Handbook of environmental management: problems, laws, tools, institutions], Bratislava, Slovak Republic.

11. Kravtsiv, V. S. and Zhuk, P. V. (2020), "Environmental taxation in Ukraine in the European dimension", *Finansy Ukrainy*, no. 6, pp. 8—23.

12. Sagaidak, I. S. and Tsybalyuk, S. Ya. (2020), "Environmental tax in the context of environmental expenditures", *Zbirnyk tez Mizhnarodnoho podatkovoho konhresu* [Public finance management and problems of national economic security], National University of State Tax Service of Ukraine, Irpen, Ukraine, pp. 908—911. http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/123456789/6554/1/6726_IR.pdf (Accessed 16 March 2021).

Стаття надійшла до редакції 27.04.2021 р.

АГРОСВІТ

www.agrosvit.info

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292